Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul X. Blaş 25 August 1900. Numĕrul 34.

Sĕrbătórea Sf. Ştefan.

—r— Ocârmuitorii nostri liberali, cari nesocotesc serbarea duminecii şi a sĕrbătorilor bisericesci, aŭ întrodus şi sĕrbători civili. Între sĕrbătorile acestea e şi ziua sfîntului Ştefan, regele Ungariei, a căruĭ memoriă o celebréză biserica catolică în 20 August st. n.

Noi ca creştini şi catolici, deşi am venerat şi venerăm pe s. Ştefan, ca pe sfînt al bisericii catolice, zi festivă în biserică nu i-am pus, nici serviţiŭ divin după ritul nostru nu i-am compus. Venerăm pe s. Ştefan, pentru că biserica catolică în considerarea virtuţilor lui escelente l'a întrodus în catalogul sfinţilor, ca pe un creştin virtuos nu numai în viaţa sa privată, ci care a validat principiile creştine şi în viaţa publică. S. Ştefan cu zel neobosit a lucrat pentru propagarea şi consolidarea bisericii, a cărei învĕţături salutări i-aŭ servit de normativ în guvernare şi pe a cărei principii a fundat regatul sĕŭ. Papa, ca la un protector al bisericii, i-a dat pe lângă coróna regală şi titula de rege apostolic învestindu-l cu drepturi şi prerogative cum nu a avut şi nu are nici un alt principe catolic de pe suprafaţa pămîntului. S. Ştefan ca rege creştin nu a pus numai de basă a regatului sĕŭ creştinismul, ci preceptul dreptăţii şi al iubirei creştinesci l'a împlinit faţă de toţi cetăţenii fără osebire de limbă şi origine etnică. Principiul lui era: „*Regnum unius linquae imbecile ac fragile.*“ A voit s. Ştefan, ca popórele supuse sceptrului sĕŭ, unul fie care să se desvólte conform geniului sĕŭ, să-şi păstreze limba şi datinele sale intacte, şi chiar în acéstă respectare şi conservare a individualităţii etnice, a privit el tăria regatului fundat de dînsul. Şi în adevĕr, contra turcilor, tătarilor şi altor inimici esterni aŭ luptat împreună fiii patriei fără osebire de limbă, şi toţi aŭ concurs după starea şi posiţia lor la conservarea şi consolidarea statului. Şi óre cum se pórtă ocârmuitorii nostri, cari aŭ decretat ziua sfîntului Ştefan, de sĕrbătóre civilă, naţională? óre urméză ei principiile şi modul de guvernare ale acelui rege mare şi înţelept? Durere, rĕspunsul numai negativ póte fi.

Acei cari aŭ decretat ziua sfîntului Ştefan de sĕrbătóre regnicolară s'aŭ abătut cu totul de la spiritul, de care era condus s. Ştefan. S. Ştefan a fost protector al bisericii, aceia despoietorii ei de drepturile şi prerogativele sale seculare. Regimul sfîntului Ştefan a lucrat pentru ştergerea păgânismului şi lăţirea bisericii creştine catolice, regimul de acum lucră la umilirea bisericii, care a fundat şi susţinut statul şi sub masca de libertate religionară deschide pórtă largă şi asecură drept de încetăţenire tuturor eresielor şi chiar apostosiei de la credinţă şi păgânismului.

Mai de parte în locul iubirei creştinesci şi respectarea individualităţii popórelor, regimul constituţional a întrodus ura de rasă între naţionalităţi şi şovinismul detestabil, care tinde a contopi în naţionalitatea magiară pe celealalte naţionalităţi din ţară; acest şovinism, străin cu totul de spiritul sfîntului Ştefan, provócă cérta, ură şi desbinare între cetăţeni, şi în loc de o nobilă emulaţiune în virtuţile patriotice, face pe fiii aceleia-şi patrie să-şi consume forţele luptând între sine, ce nu póte să ducă la consolidarea, ci numai la ruina statului nostru de la firea sa poliglot, „Regnum unius linquae imbecile ac fragile.“

Cei ce aŭ decretat ziua sfîntului Ştefan de sĕrbătóre pentru ţara întrégă, éră în practă îi desconsideră principiile şi lucră chiar în direcţiune contrară intenţiunilor lui, nu pot zice, că nutresc pietate faţă de întemeiătoriul regatului creştin şi poliglot, ci din contră comit o mare împietate cătră memoria acestuia încercând să despóie statul de caractĕrul sĕŭ original de stat creştin şi poliglot. Subjugarea bisericii catolice şi oprimarea naţionalităţilor nemagiare, ce se urméză sistematice din partea guvernelor liberale de la noi, sînt o desavuare continuă a principiilor sfîntului Ştefan, o împietate faţă de memoria lui.

În anul acesta ziua sfîntului Ştefan s'a celebrat în Budapesta cu solemnitate deosebită din partea bisericii catolice, din motivul că cu acéstă sĕrbătóre s'a

Feuilleton.

Pe Olimp.

— legendă de Sinkienvicz —

Era o nópte de primăvară liniscită, luminósă şi plină de miros de flori şi róuă. Luna plină lumina de asupra Olimpului şi în lumina sa vîrful muntelui acoperit cu neuă lucea în o zare posomorîtă. Jos în vale grupele întunecate de brad tremuraŭ uşor de cântecul privighitórelor, plin de durere, suspin, strigăt şi jurăminte. Şi aceste sunete tainice se revĕrsaŭ ca tonurile flautei şi fluerelor, treceaŭ înainte, se scurgeaŭ ca picuri mari de róuă şi murmuraŭ ca isvórele. Câte o dată amuţiaŭ, şi apoi urma o linisce, cât ţi se părea, că auzi cum curge peste cóstele munţilor neua topită de adierea zefirului din luna Maiŭ.

Era într'adevĕr o admirabilă nópte de primăvară.

În o ast fel de nópte veni Petru şi Paul, şi aşeḑindu-se pe un tron format din stînci, aduseră judecată asupra vechilor zeităţi. Capetele lor eraŭ încunjurate de aureole strălucitóre, care le lumina pletele cărunte, sprincenele adunate şi trăsăturile aspre ale feţei. În umbra pădurei sta uitată şi tremurând ceata zeilor aşteptând sentinţa de nimicire.

Petru făcŭ un semn. Atunci din grupa zeilor se desfăcu Zeus, adunătorul de nori, mare şi puternic şi acum, şi păşi în faţa apostolului. Părea că e cioplit de mâna lui Phidias din un bloc de marmură, învechit înse şi înegrit. Bĕtrânul vultur se târaia la piciórele lui, obosit şi cu aripile frânte. Fulgerul luneca stîns din mâna bĕtrânului tată a zeilor şi ómenilor.

Când păşi înaintea Apostolului conściinţa puterei străvechi îi umflă peptu-i puternic. El îşi ridică capul şi îşi aţinti spre faţa pescariului ochii lui divini şi strălucitori, plini de superbie şi mânie, aşa de înfiorători ca fulgerul. Olimpul s'a cutremurat, cum se cutremura o dată de puterea lui; pădurile s'aŭ îngrozit, a amuţit glasul privighetórelor şi luna, care trecea peste câmpia de neuă, a palidit. Vulturul cu ciocul turtit mai sberă o dată, pentru cea din urmă óră, fulgerul străluci, începu a şerpui ameninţător la piciórele stăpânului sĕŭ şi apoi îşi ridică sfârâind capul sĕŭ ascuţit, întocmai ca un şerpe pregătit spre o muşcătură veninósă. Petru înse călcă în picióre zicзacul de foc şi întors spre adunătorul de nori îi zise: „Fii blăstămat şi osândit pe veci!“ În clipita acésta Joe palidi şi dispăru în afundime.

Înaintea lui Petru veni acum Poseidon cu buclele-i negre, întunecat ca nóptea, şi avênd în mâna tridentul ştirbat. „Tu nu vei stârni mai mult furtunele — îi zice apostolul — ci vei fi steaua mării, conducênd în liniştitele porturi luntrile rătĕcite“. Se audi un strigăt de durere şi apoi şi Poseidon dispăru în nópte.

Atunci se ivi zeul cu arcul de argint şi cu lira; el porni spre sfântul bărbat însoţit de nóuĕ muse, cari se asemĕnaŭ unor statui de o lucire albă. Musele stăteaŭ înaintea judecătoriului pline de frică, împetrite, fără suflare şi fără nădejde în inimă. Zeul se adresă cătră Petru, începênd ai vorbi cu o vóce aşa de dulce ca musica: „Nu mĕ omori stăpâne! apără-mĕ şi fă să reînviŭ! Eŭ îs flórea sufletului omenesc, fericirea şi dorul lor spre Dumnezeŭ. Tu scii o Dómne,

combinat și aniversariul de 900 anĭ de la încreștinarea ungurilor. A nume cu deosebită ceremonie, s'a dus mâna dréptă a sfîntuluĭ Ștefan din capela aulică până în biserica Matia din Buda și în dérépt. La acésta ceremonie aŭ participat în ornate sacre episcopatul catolic de ambele riturĭ, asistând Alteța Sa archiducele Ĭosif ca representant al Maiestățiĭ Sale regeluĭ, auctoritățile civile și militarĭ și alțĭ dignitarĭ înalțĭ.

Prin acésta participare s'a dat serbăriĭ catolice caractĕr regnicolar, și érăși sĕrbătóreĭ regnicolarie caractĕr catolic.

Barem de ar fi armonia manifestată la serbarea de la 20 August începutul uneĭ ereĭ nóue, în care se domnéscă principiile creștinescĭ, principiul dreptuluĭ și al dreptateĭ, de carĭ a fost condus s. Ștefan, ca toțĭ cetățeniĭ să se simtă mișcațĭ aĭ sĕrbătorì memoria, nu numaĭ prin solemnitățĭ civile și esterne, ci cu adevĕrată pietate; convinșĭ fiind, că în regatul sĕŭ li-e garantată legea și limba.

Meetingul de protestare din Bucurescĭ. — Din inițiativa unuĭ comitet de studențĭ s'a ținut Duminecă la Bucurescĭ un mare meeting de protestare contra Bulgarilor, carĭ atacă pe Românĭ în propria lor țară. Acest meeting a succes fórte bine. Peste 40 miĭ de cetățenĭ aŭ luat parte la el, protestând în un chip demn de o națiune cultă și civilisată cum sînt Româniĭ.

Societățile și publicul s'a adunat în grădina Cișmigiŭ

La órele 3 și jumĕtate se formézá cortegiul spre a merge la Dacia.

Eșind din grădina Cișmigiŭ impozantul cortegiŭ străbate bulevardul Elisabeta, calea Victorieĭ și strada Carol până la piața Sf. Anton.

Miile și miile de ómenĭ, carĭ formaŭ cortegiul, strigaŭ: „Jos asasiniĭ! trăiéscă România!“ Pe tot parcursul comunicațiunea trăsurilor și a tramvailor a fost întreruptă. Lumea de pe la ferestre și balcóne aclama în tot timpul trecereĭ cortegiuluĭ.

Când cortegiul a ajuns în piața Sf. Anton sala Dacia era literalmente plină.

La órele 4 se începe întrunirea în sală.

În urma propunereĭ unuĭ student d. Eliad, socrul regretatuluĭ Ștef. Mihăileanu, este aclamat președinte.

D. Eliad cu ochiĭ plinĭ de lacrămĭ, mulțumesce în câte va cuvinte pentru acéstă onóre ce i s'a făcut.

Iaŭ rînd pe rînd cuvîntul dniĭ C. Brăescu, Victor Arteni, Take Policrat, dra Olga Ionescu, deputatul I. Brătescu, deputatul Aurel Iliescu, sculptorul Bălăcescu carĭ înfieréză în terminĭ energicĭ purtarea mișeléscă a Bulgarilor față de noĭ Româniĭ.

Se cetește apoĭ o protestare a Albanezilor din Capitală în contra Bulgarilor.

De óre ce nicĭ un sfert din public nu putea încăpea în sală, s'a maĭ ținut cuvîntărĭ și în grădina Dacia, sub președința dluĭ D. Butculescu. Aŭ vorbit și aci dniĭ Luca Rusu, Victor Arteni, C. Naum, Spireanu, C. Docea, Urzică, Frîncu, deputatul I. Brătescu, carĭ de asemenea aŭ arĕtat sĕlbătecia Bulgarilor.

Ambele întrunirĭ aŭ votat o moțiune prin care se înfieréză atitudinea Bulgarilor, se apróbă purtarea guvernuluĭ român, se denunță Europeĭ sĕlbaticiĭ carĭ aŭ turbat liniștea RomânieĭI și se invită presa să deschiză liste de subscripțiune pentru ridicarea bustuluĭ luĭ Mihăileanu.

S'aŭ cetit numĕróse telegrame de aderare la resoluțiunile meetigului.

Întrunirile terminându-se, s'a format cortegiul pentru procesiune cu muzica în frunte. În urale nesfârșite și în strigăte de: „Jos asasiniĭ!“ cortegiul percurge stradele Bărățieĭ, Lipscanĭ, Calea Victorieĭ, Bulevardul Academieĭ și strada Regală.

Cortegiul merge în fața palatuluĭ. Aicĭ tótă lumea cântă „Trăiéscă Regele!“ cu capetele descoperite, ér d. Take Policrat dintr'o trăsură pronunță câte va cuvinte.

Manifestația este impunătóre.

Apoĭ în aceași ordine, imensul cortegiŭ străbate stradele Academieĭ și Regală; calea Victorieĭ și ajunge în fața Ligeĭ, strada Nóuă.

Aicĭ studentul Brăescu spune că s'a trimes M. S. Regeluĭ la Sinaia o telegramă comunicându-se Suveranuluĭ măreața întrunire ținută în Capitală și dorința poporuluĭ de a se obține satisfacție de la Bulgarĭ.

Cortegiul din noŭ se pune după aceea în mișcare și se oprește în fața statueĭ eroului de la Călugărenĭ.

Aŭ vorbit aicĭ dniĭ Arteni, Spireanu și Popa George.

O vóce din mulțime strigă:

— La Mihăileanu a casă!

Înaintea locuințeĭ luĭ Mihăileanu vorbesc dniĭ C. Brăescu, D. Butculescu, deputat și N. Burlănescu-Alin, consolând nefericita soție a regretatuluĭ patriot.

De aicĭ mulțimea se risipise în liniște.

Aflăm că sculptorul Bălăcescu s'a oferit a face gratuit o statuă pentru Ștefan Mihăileanu.

Secretarul particular al regeluĭ Carol încă a luat parte la manifestație și șĭ-a făcut notițe de discursurile ținute.

Între acestea instrucția se continuă cu mult succes, descoperindu-se zi de zi lucrurĭ nóuĕ și făcându-se numĕróse arestărĭ de Bulgarĭ. Spiritele în poporația română sînt fórte agitate și nu o dată poțĭ ceti în ziarele de din colo glasurĭ carĭ cer rĕsboiul cu insistință spre a rĕsbuna asasinarea luĭ Mihăileanu. E sigur că armata română e cu mult maĭ superióră celeĭ bulgare, maĭ disciplinată și maĭ bravă, dar cine știe ce resultate ar avea acel rĕsboiŭ și ce complicațiunĭ s'ar putea nasce de aci.

În ultimul moment aflăm în „Timpul“ următorul comunicat:

După maĭ multe zile de așteptare, guvernul Principatuluĭ vecin s'a decis în fine să respundă agentuluĭ nostru diplomatic din Sofia, la ultima notă ce ĭ-a remis în urma ordinelor guvernuluĭ nostru.

Rĕspunsul de acum al guvernuluĭ princiar este maĭ conciliant.

Guvernul princiar informéză pe d. Mișu că în urma noteĭ guvernuluĭ român, parchetul din Sofia a fost însărcinat de a urmări pe toțĭ aceia carĭ s'aŭ făcut culpabilĭ de șantagiĭ criminale, extorcând banĭ de la supușiĭ românĭ din Sofia.

Nota maĭ adaogă că guvernul princiar a făcut în tot de una tot ce ĭ-a stat în putință pentru a păstra cele maĭ cordiale relațiunĭ cu România.

Vom vedé.

Fiascul studenților magiarĭ la Paris. — Între multele congrese ținute anul acesta la Paris, după cum am amintit, s'a ținut și un congres al studenților de la școlile superióre. Tinerimea nóstră universitară a representat-o stud. Ĭoan Scurtu, ér din România a fost maĭ mulțĭ studențĭ. Cu acest prilej tinerimea magiară a suferit un adevĕrat fiasc, a căruĭ mărime apare de

---

că nicĭ când nu va ajunge cântarea la ceriŭ dacă i se taie aripile. Vĕ conjur decĭ pe voĭ bărbațĭ sfințĭ, nu omorîțĭ cântecul!“

Urmă o clipă de tăcere. Petru își ridică ochiĭ spre stele. Paul își rădĭmă mâna pe mănunchiul sabieĭ și cădŭ pe gândurĭ. Se ridică apoĭ repede, făcŭ liniscit semnul cruciĭ peste capul strălucitor al cântărețuluĭ și zise: „trăesce cântare!“ și după cuvintele acestea Apollo se așédă la picióréle Apostoluluĭ — și nóptea se părea maĭ clară flórea de liliac mirosia maĭ tare, isvórele murmuraŭ maĭ amicabil și musele se adunară la olaltă ca un stol de porumbĭ, și tremurând încă de frică, începură să cânte lin, dar în un chip neîndatinat până acum în Olimp: „Sub paza și apărarea ta alergăm o sfîntă de Dumnezeŭ născĕtóre . . . nu rușina tânguirea nóstră . . . o Dómna nóstră și apără-ne de tot rĕul!“ Și cântecul lor se audia peste câmpiĭ ca și cântarea uneĭ cete de călugărițe evlavióse și caste.

Rînd pe rînd veniră și alțĭ zeĭ. Între alțiĭ sosiră și bachanțiĭ, destrămațĭ, împodobițĭ cu iederă și viță de vie și armațĭ cu çitere și thyrsus. Eĭ apărură strigând ca nesce desfrînațĭ, căduțĭ în desperare și . . . dispărură în abis.

Acum se presintă înaintea Apostolilor o altă zeitate mărĕță și superbă. Fără de a fi întrebată și fără de a maĭ aștepta după sentință, avĕnd pe buze un suris desprețuitor, ea zise: „Eŭ îs Pallas Athena. Nu ve cer să mĭ dațĭ viață, pentru că însa-mĭ sînt numaĭ o înșelăciune. Odyseŭ m'a onorat, căcĭ era bĕtrân, Telemach pentru că era un băiat imberb. Voĭ nu-mĭ putețĭ lua nemurirea, pentru că: am fost o umbră trecătóre, sînt și acum o umbră și umbră am să rĕmân pe vecie!“ *)

Apoĭ veni rîndul *Eĭ*, celeĭ maĭ frumóse, care era cinstită maĭ mult de cât toțĭ. Ea se apropie dulce, demnă și cu fața inundată de lacrimĭ. Inima i se bătea în sinu-ĭ alb ca neaua, cum se bate uneĭ păsĕruicĭ spăriate și buzele îĭ trĕmuraŭ ca ale unuĭ copil, ce se teme de o pedépsă aspră. Cădŭ la picióréle apostolilor își desfăcŭ brațele și strigă plină de frică și umilință: „Sînt vinovată și păcătósă! dar, sînt fericirea ómenilor. Ĭerta-ți-mĕ! Fie vĕ milă de mine, căcĭ sînt fericirea ómenilor!“ Vocea eĭ era întreruptă de suspine și sughițurĭ. Petru privi plin de milă spre ea și își puse mâna-ĭ de moșneag pe păru-ĭ auriŭ. Paul se aplécă spre o tufă de crinĭ, rupse o flóre și atingĕnd cu ea pe cea îngenunchiată îĭ zise: „Fiĭ totdeuna așa de curată ca flórea acésta . . . și apoĭ trăesce, tu fericirea ómenilor!“

Atuncĭ începu a se lumina de ziuă. Noriĭ se înroșiră de razele auroreĭ, — și privighetorile își încetară cântecul. Ciocârliile, prigórele și cizil, ridicându-se în aer și scuturându-șĭ de pe ele róua, începură cântecul de dimineață. Pămîntul se trezi surîdând și vesel, căcĭ nu a fost lipsit de *cântare și fericire* . . .

A.

---

*) Pallas Athena e socotită aci ca aceea care protege sciința perversa, rea și rĕtăcirile.

acolo, că multe din ziarele magiare l'aŭ publicat, ne mai putênd să ascundă adevĕrul.

Dăm câte va estrase şi noi din acest comunicat, spre a se convinge cetitorii nostri, cum s'aŭ dus în vînt multele sute, pe carĭ guvernul le-a pus la disposiţia delegaţilor magiarĭ spre a sdrobi pe studenţiĭ românĭ.

„La congresul studenţilor din Paris tinerimea magiară a îndurat o urîtă înfrângere. Ar fi pĕcat să se tăinuéscă lucrul . . . Românii, pe lângă o conducere unitară, aŭ figurat în congres ca grupare organisată, pe când Magiarii, fără solidaritate, s'aŭ purtat în mod contrazicĕtor. Românii vorbesc escelent limba franceză, între Magiari nu s'a găsit nicĭ unul, care să fi putut ţiné vorbire în limba franceză. Românii aŭ votat tot de una uniform. Magiarii înse divisaţĭ, o parte aşa, altă parte alt fel. Şi nu o dată s'a întîmplat, că — necunoscênd limba franceză şi neavênd conducere — aŭ aplaudat resultatul uneĭ votărĭ, contra căreia la votare aŭ luat posiţie, — ceea ce a produs o opinie fórte ciudată la conducerea congresuluĭ.

„Este important din punct de vedere politic, că reuniunile studenţescĭ valahe din Oradea-mare, Cluş şi Lugoş aŭ format în congres un grup cu reuniunile studenţescĭ din România, ba ca preşedinte al grupuluĭ, aşa dară ca unul din vicepreşedinţiĭ congresuluĭ, aŭ ales pe ascultătorul de la universitatea din Cluş Scurtu. În urma acésta pe studenţiĭ din România i-a representat oficial în congres un cetăţén ungar, şi dimpotrivă, preşedintele grupuluĭ român a representat tot dată şi reuniunile studenţescĭ din Ungaria.

„În contra acesteĭ alegerĭ delegaţiĭ magiarĭ aŭ rĕspuns cu strigărĭ de „a bas!“ cu lărmuire şi cu a bate în băncĭ. La asta înse unul din delegaţiĭ românĭ a observat, cu o fină ironie, să nu poftéscă domniĭ a sbiera, ci să poftéscă a merge la tribună şi a veni cu argumente. Rĕspunsul din partea Magiarilor a fost muţenia generală.

. . . .

„Dară destoinicia Românilor a câştigat simpatiile congresuluĭ şi ale conduceriĭ acestuia pentru causa română. Preşedintele congresuluĭ Effisio Ciglio-Tos, de pildă, a închis una din şedinţele congresuluĭ cu declararea, că membriĭ congresuluĭ nu consideră pe Românĭ numaĭ ca nisce amicĭ, ci chiar ca fraţĭ.

„Studenţiĭ magiarĭ nu pot privi declararea acésta ca o victorie, cum le place a vesti. Într'adevĕr, viitorul congres studenţesc trebue să-l pregătéscă şi să-l organiseze studenţiĭ magiarĭ cu totul alt fel.“

O constatare preţiósă. — Din prilejul mişeleseuluĭ atentat sevârşit asupra prof. Mihăilean, fórte bine redactatul ziar bucureştean „România Jună“ şi-a dat samă în o serie de articliĭ de posiţia Românilor din peninsula balcanică şi de suferinţele ce aŭ să îndure de la Bulgarĭ şi Grecĭ. În Nrul din 8 Aug. n. vorbind despre prigonirea din partea Grecilor şi grecisarea sutelor de Românĭ face următórea constătătóre fórte preţiósă, pe care ţinem să o publicăm şi în colónele foiĭ nóstre spre a nu fi dată uităriĭ. „Prin *biserică* şi şcólă Greciĭ aŭ putut desnaţionalisa sate, oraşe, ba chiar şi ţinuturĭ întregĭ. Aşa la 1802 populaţia din Zagor, la vest de Janina era valahă. Atuncĭ s'a desnaţionalisat 52 comune. Un călugăr, Papa Cosma, considerat de Grecĭ drept sfînt, a cutreerat tóte aceste comune *afurisind limba valahă şi pe aceĭ carĭ o vor maĭ vorbi, propagând, că numaĭ limba grecéscă este aceea care îĭ maĭ place luĭ Dumnezeŭ.* Şi astăzĭ se vĕd urme, că locuitoriĭ acelor sate n'aŭ fost Grecĭ, căcĭ vorbesc o limbă amestecată cu cuvinte românescĭ. Tot ast fel se desnaţionalisară şi mulţĭ Albanezĭ **şi tot rĕul acesta este a se atribui religiĭ ortodoxe.**

Recomandăm acéstă frasă tutuor acelora carĭ staŭ să-şĭ deia capul pe aceea, că singură numaĭ biserica ortodoxă póte să conserve naţionalitatea unuĭ popor.

Revistă politică.

România. Se anunţă din Viena că în 29. va sosi acolo regele Carol şi regina Elisabeta, în cel maĭ strict incognito şi vor lua cuartir la otel. A dóua zi regele va face o visită Maiest. Sale la Ischl ér regina va merge la Wied. În aceiaşĭ zi după amiazĭ regele va visita şi pe princesa Maria Elisabeta la Traunkirchen, de unde reîntorcêndu-se la Ischl, în 31. îşĭ va continua călătoria maĭ de parte la băile de la Ragatz.

Transvaal. Din Transvaal se vestiaŭ ierĭ lucrurĭ marĭ. O telegramă din Lorenzo-Marques vestia adecă o strălucită biruinţă a generaluluĭ De Wett asupra Englezilor: era vorba că 4000 de Englezĭ ar fi fost făcuţĭ prisonerĭ şi generalul Baden-Powell ar fi fost somat să se predeie. Până în momentul acesta scirea n'a fost confirmată. Chiar de ar rĕmânea o apucătură de bursă, e fapt constatat că Buriĭ să ţin încă cu mult curaj şi atacă tot mereŭ trupele duşmane, pricinuindu-le marĭ pierderĭ.

Misiunea transvaaliană a ajuns la Petersburg, a fost primită cu multă însufleţire. Atâta înse şi nimic maĭ mult. Marile puterĭ sînt ocupate acum cu mântuirea creştinilor din China, uitând că în acelaşĭ timp mulţĭ alţĭ creştinĭ din sudul Africeĭ îs prigoniţĭ de Englezĭ.

China. De pe celalalt câmp de rĕsboiŭ se vestesce că armatele aliate aŭ ocupat Pechingul şi aŭ eliberat pe ambasadoriĭ carĭ s'aŭ aflat totuşĭ în viaţă. Împĕrătésa mamă şi împĕratul Chineĭ aŭ fugit din capitală şi sînt la depărtare de 60 mile de Peching. Cavaleria japoneză îĭ urmăresce. Se anunţă că Chineziĭ vĕdênd, că armata internaţională va întra în capitală aŭ început din noŭ a bombarda ambasadele, cu gândul să omóre pe toţĭ străiniĭ aflătorĭ acolo. Acest plan n'a succes. Porţile Pechinguluĭ aŭ fost cucerite pe rînd, întâia de Ruşĭ, cealaltă de japonezĭ, anglezĭ şi americanĭ. Japoneziĭ aŭ pătruns în palatul imperial şi aŭ arborat de a supra luĭ stindardele trupelor aliate. Se anunţă că vice-regele Li-hung-ciang ar avea misiunea să încheie pacea. De alt cum Mareşalul Waldersee numit generalisimul armatelor aliate, a plecat spre câmpul de răsboiŭ. Cele alalte puterĭ vor numi câte un membru în statul seŭ major.

Corespondinţe.

Preoţimea de sub patronatul erarial.

Munţiĭ Apusenĭ, August 1900.

Onorată Redacţiune!

Pentru a ilustra încă cu o dovadă concretă graţiósă oblăduire a înalteĭ stăpânirĭ, permiteţi-mĭ să revin la odiósa cestiune a subsidiilor personale (személyhez kötött és bár mikor visszavonható pénz segély) acordate maĭ în aniĭ trecuţĭ preoţimeĭ de sub patronatul erarial din munţiĭ apusenĭ. De óre ce înse puţinĭ îĭ cunosc, şi chiar şi aicĭ în munţĭ sînt preoţĭ carĭ nu-ĭ cunosc istoricul, étă-l pe scurt.

Încă înainte de acésta cu 10 anĭ, s'a ridicat congrua preoţimeĭ *romano-catolice* de sub patronatul erarial din pǎrţile acestea la minimul de 700 fl. Dar nu prin subsidiŭ, nicĭ în formă interimală, ci definitiv, ridicându-li-se salariile la sume corespundĕtóre. Preoţimea nóstră simţindu-se pe aceiaşĭ basă de drept ca si romano-catoliciĭ, a fost destul de naivă să spereze, că de va cere, acelaşĭ stăpân va fi cu asemenea considerare şi faţă de eĭ. S'a cerut dară, nu înse pe sub mână şi în ascuns, ci prin mijlocirea forurilor competente. După multe peripeţiĭ şi trăgănărĭ înaltul patron a şi dat, înse ce? nu dotaţiune, ci subsidiŭ cualificat prin cuvintele incise în parentesa de maĭ sus. Că înaltul patron nu a ţinut cont de ecuitatea faţă de preoţimea ambelor riturĭ, e evident: dar cât de colo se vedea, că dl. ministru maĭ are şi altă intenţie, pentru că dotaţiunea întregită *în formă de subsidiŭ personal,* pe lângă că era fórte arbitrar şi înjust asignată, era fórte precarią. Dluĭ ministru îĭ trebue servi, instrumente publice nu preoţĭ. Cum că acesta i'a fost scopul, a dovedit'o anul următor: 1897. În al doilea an adecă dl ministru nu s'a maĭ îndurat de toţĭ preoţiĭ de sub patronat, ci numaĭ de uniĭ, şi maĭ arbitrar. Ma ce e maĭ mult, ceĭ lăsaţĭ afară, în bona fide atât a lor cât a oficialilor de la oficiul montan, că subsidiul e definitiv, până la un contra ordin, îşĭ şi ridicaseră jumătate competinţa, când colo se trezésc numaĭ, că sînt provocaţĭ să restitue suma ridicată. Apoĭ dăĭ la hal şi învîrtire pe la tóte forurile, până ce dl ministru, din considerare faţă de suboficiali seĭ, carĭ nu î-aŭ priceput ordinul, s'a milostivit a nu lua de grumazĭ pe preoţĭ, ci i-a lăsat cu sumele ridicate. În aniĭ 1898 şi 1899 cu puţină variaţie li s'a asignat preoţilor subsidiele acestea, numaĭ unora şi tot numaĭ în aceiaşĭ formă. Dar în aceştĭ anĭ din urmă, zicese, că ministrul ar fi fost molestat şi cu rugărĭ făcute pe cale privată.

Pe lângă tóte cele de maĭ sus înse dl ministru, s'a convins, că cu puţine esepţiunĭ, dar cu acestea mijlóce la preoţimea din munţĭ nu îşĭ va ajunge scopul. Atuncĭ a întors carta, şi şi-a făcut planul, că pe ceĭ de milostivit, afla-şĭ-va dînsul modul de aĭ milostivi, dar pe ceialalţĭ, după ce prin momirĭ nu-ĭ póte ademeni, să-ĭ ţină dară în frâŭ prin mici tiranĭ din comunele lor propriĭ. Aşa pe când maĭ nainte toţĭ îşĭ ridicaŭ salariile de câte 210 fl. respective 157 fl. 50 cr. de la oficiile montane Abrud şi Zlatna, cu începerea anuluĭ curent a dispus, ca fieşce care preot să îşĭ ridice salariul prin mişlo-

cirea oficialuluĭ erarial din comuna sa, respective a resortuluĭ dominal de carele se ţine comuna sa. Şicanările acestor tiranĭ micĭ şi fudulĭ până la grêţă sînt fără sfîrşit. Dispoziţiunea e de aşa că în 20 a luneĭ să fie cuietanţele înaintate. De te ducĭ cu cuietanţia în 19, nu ţi-o primeşce că e prea de timpuriŭ, în 21, nu, că e prea târdiŭ; ear dacă nu-ţĭ dă baniĭ până prin jumĕtatea luneĭ, nu aĭ cuĭ te plânge, căcĭ boierîul nu póte sta acasă în o anumită zi pentru popiĭ valachi. Fireşte celor cu, „kezeit csokolom“ . . . le merge altcum: „ . . . tessék helyet foglalui kedves főtisztelendő uram.“ — În general înse preoţiĭ din munţĭ pe lângă tóte ademenirile şi şicanările, rĕmân tot cum aŭ fost, şi eseptiunle sînt numaĭ esepţiunĭ. În anul curente până acum subsidiile personale nu saŭ asignat încă nimĕruĭ, chiar nice esepţiunilor. — Dar orĭ se vor asigna orĭ nu, preoţimea din munţĭ tot nu va îngenunchia nicĭ odată, maĭ bine ne vom creşte copiĭ pe la şcolĭ depărtate, aşa cum ĭaŭ crescut şi înaintaşiĭ noştri, cărându-le de aci merindea cu desagi în spate la Blaş, Sibiŭ, Cluş şi alte locurĭ.

Unul din munţĭ.

Din Sĕlagiŭ.

5 August, 1900.

Onorată Redacţiune!

Semne bune.

Pe plaiurile mănóse, în câmpurile roditóre ale inimiĭ Românilor Sĕlăgenĭ în acest an am avut un seceriş dintre cele maĭ bogate; sĕminţa cerescă a iubiriĭ a tot ce e bun şi frumos, ne-a dat o recoltă atât de frumósă, cât amintirea aceleia trebue să o păstrăm pentru viitoriul, care din zi în zi ni se presintă tot maĭ negru; schinteia aprinsă de strămoşiĭ noştri în focularîul credinţeĭ, limbeĭ şi cultureĭ poporuluĭ Român ne-a presintat în acest an aspect feeric, care ne-a umplut de o bucurie suprapămînteană, vĕdênd şi convingêndu-ne necontestabil, *că trăim şi vom trăi şi în viitor*. Am vĕdut îmbrăţoşându-se cu drag trinitatea Românuluĭ: credinţa, limba şi cultura în mijlocul şi cu participarea factorilor principalĭ: cler, inteligintă mireană şi popor într'un singur focularîŭ, acel al iubireĭ de neam. Acéstă serbare pentru mult timp memorabilă a decurs în comuna Sîg (Cttul Sĕlagiŭ), ér îmbrăţoşarea celor treĭ părţĭ ale trinităţiĭ nóstre s'a manifestat prin sfinţirea nóueĭ Biserice din aceea comună, adunarea generală a Despărţĕmîntuluĭ Sĕlagiŭ-Chiorean al Asociaţiuneĭ şi adunarea generală a Reuniuneĭ Femeilor Române Sĕlăgene, tóte treĭ serbate în aceeaşĭ comună în ziua s. Profet Ilie 2 Aug. n. a. c. Fie-mĭ permis a vĕ raporta pe scurt despre decurgerea acelor festivităţĭ.

Biserica cea nóuă.

Biserica e una dintre cele maĭ pompóse; un edificiŭ solid, spaţios şi frumos ornat. Când o vedĭ din depărtare şi din apropiere şi maĭ vîrtos întrând în ea, te convingĭ numaĭ de cât, că intri în „casa Domnuluĭ“, în „casa măriređ luĭ Dumnezeŭ.“ Edificarea s'a finit încă în 1897, ér zugrăvirea şi împodobirea internă estimp sub păstorirea preotuluĭ *Laurenţiŭ Sima*. Edificiul a costat 20.000 coróne, ér pictura internă, esecutată cu adevĕrată artă de S. Clima — pictor cu nume bun din Baia-mare — 900 cor. Ornamentura şi instruirea din lăuntru în parte absolută constă din donaţiunĭ; aşa instruirea altariuluĭ, un tabernacul şi crucifix. 6 praporĭ fórte frumoşĭ de mĕtasă grea, potir, câte va icóne pentru iconostas, un baldachin de mĕtasă albă etc. le-a primit parte de la „Reuniunea Altariuluĭ“ din Budapesta, parte din Linz, parte de la Biserica lat. din Eőssi şcl. Tóte ne spun despre zelul preotuluĭ actual L. Sima pentru mărirea luĭ Dumnezeŭ, frumseţa caseĭ Domnuluĭ şi folosul material şi moral al poporuluĭ credincios.

Binecuvîntarea.

Solemnitatea însaşĭ s'a început la órele 7 diminéţa. Mult maĭ înainte cete-cete de popor se adunaŭ din satele din pregiur, şi chiar din comune maĭ îndepărtate. În numĕr frumos s'a presentat şi clerul şi inteliginţa mireană. Pot afirma cu siguritate, că numĕrul poporuluĭ present a ajuns cifra de 5000. Gendarmĭ — graţie îngrijireĭ părintescĭ a domnieĭ de azĭ — încă aŭ fost în numĕr de 10., ceea ce a fost cu desevîrşire superfluu, căcĭ nicĭ un incident — fie acela cât de neînsemnat — nu a conturbat solemnitatea, liniscea generală şi siguranţa publică. Actul binecuvîntăreĭ Bisericeĭ l'a îndeplinit Rdiss. Dn Vicar al Sĕlagiuluĭ Alimpiŭ Barbuloviciŭ cu asistinţa alor 12 preoţĭ din diferite părţĭ ale acestuĭ ţinut. După sfinţirea apeĭ a urmat încungiurarea Bisericeĭ în sunetul clopotelor, premergêndu-ĭ acesteia o parenesă rostită de Pontificante, ér evangeliile prescrise a fost cetite de 4 preoţĭ în decursul procesiuneĭ cu faţa către cele patru părţĭ ale lumeĭ. După acésta a urmat numaĭ de cât s. Liturgie ér cântările a fost esecutate de corul tinerimeĭ din Sĕlagiŭ (missa luĭ G. Dima) sub conducerea harnicluĭ A. Fedorca învĕţător în Şimleul-Silvanieĭ. La finea s. Liturgiĭ Pontificantele Rdiss. Dn A. Barbuloviciŭ, a rostit o cuvêntare, care a fost adevĕrată artă a oratorieĭ din tóte punctele de vedere, ceea ce s'a manifestat în atenţiunea neobicinuită generală, în impresiunea adêncă ce a făcut asupra celor presenţĭ şi în lacrĕmile — tot atâtea mărgăritare nepreţuite — ce se vedeaŭ lucind în ochiĭ ascultătorilor. Impresiunea acesteĭ vorbirĭ se vedea în feţele parochienilor ce străluceaŭ de mândrie, că aŭ o aşa Biserică, de altă parte în suspinurĭ durerôse — eşite din pepturile acelor, carĭ şi azĭ măresc pe Dumnezeŭ în nişce bisericuţe scunde şi slabe. Dee Dumnezeŭ să se împlinéscă dorinţele atât de sincere a oratoruluĭ: de a puté vedé în curênd în tóte parochiile Bisericĭ demne de a fi numite: „lăcaşurile Domnuluĭ.“

Adunarea generală a Reuniuneĭ.

La órele $11^1/_2$ Spect. Dómnă *Maria Cosma* ca presidentă a deschis adunarea „Reuniuniĭ femeilor Române Sĕlăgene“ prin o vorbire fórte frumósă. Desbaterile — a decurs cât să póte de solem şi cu demnitate, o împregiurare acésta, care ne arata lămurit, că cultura femeiĭ Române e pe nivoul perfecţiuneĭ. S'a referat despre agendele Reuniuneĭ, între carĭ ocupă un loc de mare însemnătate şcóla de fetiţe susţinută din partea Reuniuneĭ în Şimleul-Silvanieĭ; apoĭ s'a făcut diferite propunerĭ, între carĭ e de o însemnătate principală aceea de a promova progresul în lucrurile de mână la ţerancele nóstre după modalitatea Reuniuneĭ femeilor din comitatul Hunedóreĭ. Apoĭ s'a ales, respective reales, comitetul pe un noŭ period de 3 anĭ.

Adunarea generală a despărţ.

După aceea a urmat adunarea despărţĕmîntuluĭ Sĕlagiŭ-Chiorean al Asociaţiuneĭ, deschisă prin Rdiss. Domn *Alimpiŭ Barbuloviciŭ* ca preşedinte prin o escelentă vorbire. Secretariul Mon. Dn *Augustin Vicaş* referéză despre activitatea despărţĕmîntuluĭ cu o îngrijire deosebită; raportul a fost lucrat cu mult zêl şi muncă. Din acest raport, ca un lucru cardinal, amintesc înfiinţarea bibliotecei poporale, care şi până acum constă din maĭ multe opurĭ bune şi în scurt se va completa. Ca bibliotecar a fost ales cu aclamaţiune zelosul şi neobositul bărbat: *G. Trif* profesor în pensiune. Urméză apoĭ celealalte puncte ale programuluĭ, şi se stabilesce ca loc pentru adunarea pe anul viitor comuna Cuceŭ, unde îşĭ va ţiné adunarea sa şi Reuniunea femeilor, în fine se ridică şedinţă între aclamaţiunile viĭ ale celor presenţĭ.

Încheiere.

La órele 3 p. m. a fost *Banchetul*, la care a participat peste o sută de persóne şi la $7^1/_2$ sara s'a început *petrecerea cu dans* aranjată de tinerimea Sĕlăgeană, care a durat până în zorĭ de zi.

Étă, Onorată Redacţiune, decurgerea solemnităţiĭ din 2 Aug. étă cum bietul Român apăsat de sórtea grea îşĭ şcie face câte o sĕrbătóre, unde convenind bărbaţĭ şi femeĭ din diferite unghiurĭ să-şĭ maĭ împărtăşéscă reciproc durerile şi doririle sale, să se îmbărbăteze împrumutat pentru lupta grea a vieţiĭ, ce are a o suporta. Laudă bărbaţilor conducĕtorĭ — carĭ nu în speranţa vre uneĭ rĕsplătirĭ pămîntescĭ, ci conduşĭ de iubirea ardentă către neamul sĕŭ — ne daŭ ocasiune a ne oţĕli puterile în apĕrarea clenodiilor strămoşescĭ şi a ne perfecţiona în cultură, acest criteriŭ a subsistinţeĭ unuĭ popor! Rĕsplata vóstră e recunoşcinţa neamuluĭ şi cununa de laurĭ, ce o pune pe capurile vóstre adumbrite de spiritul civilisaţiuneĭ — Geniul neamuluĭ Român! —

Măgureanul.

NOUTĂŢI.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Câţĭ va credincioşĭ, vĕdênd lipsele cu carĭ are să lupte biserica nóstră, aŭ dat dovadă despre sentimentul religios şi spiritul lor de jertfă, contribuind fie care cu câte 20 cor. la colecta, ce am deschis-o pentru procurarea a 2 praporĭ. Şi a nume dnele: Ana Popescu, Ema Szögyényi, Mileva Zeillinger, Maria Coşpenda; dniĭ: Bela Szögyényi notar cerc., Vasile Lăria vice-notar, Francisc Gedeon adjunct-notar, după acea următorĭ economĭ: Ĭoan Durăin, Ĭoan Achim Rusu, Constantin Coşpenda curatorĭ bisericescĭ, Ĭoachim Musteţiŭ, Ĭoachim Chêrloabă, Ĭoan Roşu, Ĭacob Vĕzoc, Axente Ţăran, Petru Pascu, Ĭoachim Durăin, Ĭoachim Tĕrziŭ, Ĭoan Musteţiŭ, Ĭoan Chêrloabă. La olaltă 400 cor. Pentru carĭ jertfe mărinimóse, subscrisul îmĭ ţin de plăcută datorinţă a le aduce şi pe acéstă cale mulţumita mea ferbinte. Provedinţa divină să le lungéscă şi fericéscă viaţa, ca încă multe jertfe să pótă aduce întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Ramna în 31 Ĭulie 1900. *Nicolae Popescu* preot gr. cat.

— Subscrisul şi pe calea acésta vin a aduce în numele curatoratului bisericesc, mulţămită acelor credincioşi creştini, cari aŭ binevoit a contribui la înfrumseţarea şi repararea s. bisericĭ din comuna nóstră în decursul anului 1900: Teodor Muntean cu soţia Titiana Mihăşan un rînd de ornate bisericescĭ în preţ de 100 coróne; On. Dn Iuliŭ Pop paroch locale 50 cor., Mihailă Barb jude com. 48 cor. 60 fil., Moisă Bozdog curator 40 cor., Macaveiŭ Bozdog 44 cor., Teodor Uram 2 cor. 20 fil., George Trif şi Elia Popa câte 1 cor. 80 fil., Filon Bozdog colector 1 cor. 60 fil., Filon Bozdog iun. şi Ioan Muntean câte 1 cor. 20 fil., Teodor Cucierdian, Alexa Rus, Gavrilă Ciorgă, Vasilie Ciorgă, Alexă Bozdog, Teodor Muntean şi Ioan Pauloviciŭ câte 1 cor. Pe lângă acestia aŭ mai contribuit mai mulţi câte 40 fil. şi câte 20 fil. în sumă de 9 cor. 70 fil. Dea bunul Dumnezeŭ ca să le resplătéscă însuţit ceea ce aŭ dat pentru biserică. Urca de Câmpie la 21 August 1900. În numele curatoratului bisericesc gr. cat. *George Trif* curatorator primar.

Ziua nascerii Maiestăţii Sale Împĕratului-Rege *Francisc Iosif I* a fost sĕrbătorită cu deosebită pompă. Sfînta liturgie a fost pontificată de Escel. Sa Dl Mitropolit cu asistinţă numĕrósă. La sfîrşit s'aŭ cetit rugăciunile prescrise din Euchologiŭ şi s'aŭ cântat imnul poporal. La serviciul dumnezeesc aŭ asistat tóte corporaţiunile preoţescĭ şi civile. La órele 12. preoţimea şi inteliginţa gremială s'a presentat la Escel. Sa şi prin graiul dluĭ preposit *I. M. Moldovan* l'a rugat să transmită Maiestăţiĭ Sale omagiale felicitărĭ la aniversarea de 70 a nasceriĭ sale, asecurându-l de alipirea pe care i-o păstrăm şi ca cetăţenĭ fidelĭ şi ca fiĭ credincioşĭ aĭ bisericeĭ unite, care are de a mulţămi gloriósei case de Habsburg esistinţa sa. La prânz Escel. Sa a învitat 70. persóne preoţĭ şi civilĭ şi a închinat pentru îndelunga viaţă a Maiestăţiĭ Sale, între viile aclamaţiunĭ ale mesenilor.

Din Archidiecesă. Joĭ în 23. crt. aŭ fost ordinaţĭ ca diaconĭ şi Dumineca vor fi chirotoniţĭ întru preoţĭ clericiĭ absoluţĭ: *Vasile Urzică, Valer Rus, Basil Mureşan şi Traian Hădărean.*

Din diecesa Lugoşuluĭ. *Concurse la staţiunĭ cantor-docentale.* Se escrie concurs cu terminul de 10 Sept. n. pentru completarea următórelor staţiunĭ cantor-docentale: I. *S. Nicolaul mare,* prot. Torontaluluĭ (în N.-Komlós) cu emolumintele: Salar anual 600 cor. Lemne focalĭ. Pauşal scripturistic 10 cor. Spese pentru conferinţele învĕţătorescĭ 20 cor. Cuartir. II. *Chizdia,* prot. Timişóreĭ (în Arad) cu emolumintele: Salar anual cantor-docental 623 cor. 4 fil. Cuartir. Pauşal pentru adunarea reuniuniĭ învĕţătorescĭ 10 cor. III. *Clopodia,* prot. Varadieĭ (în N.-Tikvány p. Kákova) cu emolumintele: Salar anual cantor-docental în banĭ gata 600 cor. Lemne focalĭ. Cuartir. IV. *Grădişte,* prot. Ulpieĭ Traiane (în H.-Várhely) cu emolumintele: Salar anual 600 cor. Lemne, pădurea şcoliĭ cu un venit anual de 16 cor. Cuartir. V. *Hittiaş,* prot. Buziaşuluĭ (în Silha) cu emolumintele: Din fondul religiuneĭ 160 cor. Ajutorul de stat 640 cor. Lemne. Locuinţă în natură cu 2 încăperĭ. Grădina şcoliĭ. În lipsa cuartiruluĭ în natură, ca cens cuarterial 80 cor. Pauşal scripturistic 6 cor., pentru participare la adunarea generală a reuniuniĭ învĕţătorescĭ 16 cor. NB. Recursele pentru acéstă staţiune să se trimită Ordinariatuluĭ, ér pentru celealalte recurenţĭ aŭ să-şĭ înainteze recursele la oficiile protopopescĭ respective. *Concurse la parochiĭ.* Cu terminul de 15 Sept. n. se curentéză: parochia *Ploscabaia,* prot. Huniadóra. Emolumintele împreunate cuacest beneficiŭ parochial după conscrierea de congruă ex 1896 daŭ suma anuală de 337 fl. 88 cr. Parochia *Ghelar,* din prot. Huniadóra. Acest beneficiŭ parochial aduce un venit anual de 363 fl. 90 cr. Doritoriĭ de a obţiné acest beneficiŭ îşĭ vor compune recursele lor în limba magiară îndreptate cătră Înalt Minister de finanţe provĕdute cu absolutoriŭ teologic, atestat despre serviţiul în funcţiunile bisericescĭ de până aci, atestat despre conduita morală şi oficiósă. Recursele ast fel compuse şi cu timbru provĕdute se vor trimite Ordinariatuluĭ. Recursele sosite după terminul maĭ sus statorit nu se vor lua în considerare.

Hymen. *Valeria Veturia Coşbuc* şi *Panteleimon Zagrai* teolog abs. anunţă cununia lor, care se va celebra la 30 crt. în biserica gr. cat. din Leş. — *Mariţi Pop* şi *Alesandru Gligor* anunţă cununia lor, ce se va celebra Dumineca în 2 Septembre n. în biserica gr. cat. din Bandul de Câmpie.

Avansărĭ în armata comună. După terminarea cursurilor, aŭ fost numiţĭ sublocotenenţĭ între alţiĭ şi următoriĭ elevĭ militarĭ românĭ absolvenţĭ din academia militară teresiană din Wiener-Neustadt: Victor Negrea în reg. de inf. Nr. 43. şi Alexandru Pop reg. inf. Nr. 33; din academia technică (geniŭ) din Viena: Victor Comşa la batalionul 3 de pionerĭ, ér din şcólele de cadeţĭ următoriĭ aspiranţĭ de ofiţer: Octavian Popa Radu în reg. inf. 37, Victor Domşa în reg. inf. 61, Vasiliŭ Popiţeanu reg. inf. 31, Rudolf Petru reg. inf. 12. Virgil Madincea reg. inf. 50, Eliă Obsenicea reg. inf. 66, Virgil Desimon reg. inf. 63. Ovid. Gerasim reg. inf. 61 şi Vasiliu Aleman reg. inf. 87,

Sĕrbărĭ iubilare. Sĕrbătorile aniversăriĭ de 200. anĭ de la Sf. Unire se vor începe la 28. crt. În ziua de Adormirea Născătóreĭ de Dumnezeŭ Escelenţa Sa Dl Mitropolit însoţit de doĭ canonicĭ, de secretarul seŭ, cum şi de alte persóne, va celebra sta liturgie în biserica din Alba-Iulia — Maierĭ, unde e şi mormîntul Mitropolitului Atanasie Angel de Ciugud, sub care s'a făcut actul măreţ al Unirii. Escelenţa Sa va pleca din Blaş cu trăsura şi sara va întórce éră-şĭ la reşedinţă. — Dorim din inimă iubituluĭ nostru Archiereŭ tot ajutorul luĭ Dumnezeŭ, spre a duce la bun sfîrşit acéstă faptă menită să ridice şi întăréscă sta nóstră Biserică!

Catolicii din China. De bună samă e de interes să se scie numĕrul catolicilor din marele imperiŭ chinez. Curiositățiĭ acesteia face destul un ziar francez, care spune, că în China sînt 40. vicariate şi aprópe 700 miĭ credincioşĭ.

România şi esposiţia de la Paris. Comisarul general al Românieĭ la esposiţia de la Paris a avisat guvernul seŭ, că esponenţilor românĭ li s'aŭ conferit 1100 recompense, 45. marĭ premiĭ, 220 medaliĭ, 360 medaliĭ de argint, 320. de bronz şi 180. menţiunĭ onorabile. Dl D. Olanescu, comisarul Românieĭ a fost decorat de preşedintele Loubet cu *legiunea de onóre* în gradul de mare ofiţer.

Astra. Adunarea generală anuală a despărţĕmîntuluĭ XXVI-lea al „Asociaţiuneĭ" se va ţiné la 26 August n. a. c. la 3 óre p. m. în şcóla gr. cat. din *Reghinul-săsesc.* Ér la 2 Sept. n. se va ţiné adunarea generală a despărţ. Făgăraş în *Vad.*

Petrecerĭ. Marţĭ la 15/28 crt. Inteliginţa română din Giurgeu va aranja o petrecere de vară în şcóla gr. cat. din comuna Corbu (Gyó-Holló) venitul curat e în favorul bisericiĭ române din Gyó-Szt-Miklós şi a şcóleĭ gr. cat. din Corbu. — Tot atuncĭ tinerimea română din Zlatna va aranja o producţiune teatrală împreunată cu declamaţiunĭ. Venitul curat e destinat spre folosul celor 2 bisericĭ române din loc.

Apel. Presidiul despărţămîntuluĭ „Făgăras" al reuniuniĭ învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba-Iulia şi Făgăraş, apeléză la marinimositatea On. public român, la toţĭ sprijinitoriĭ progresuluĭ cultural, să binevoéscă a dona pe sama biblioteciĭ acestuĭ despărţămînt: cărţĭ, foĭ, reviste ş. a. Preţuitele donaţiunĭ să se trimită la adresa bibliotecariuluĭ Andreiŭ Stroia înv. gr. cat. în Făgăraşiŭ, carĭ donaţiunĭ se vor cuita cu mulţumită pe cale ziaristică. Şinca veche 15 August 1900. *Ioan Pop* preşedintele desp.

Scolastic. Din un anunţ al direcţiuniĭ gimnasiale aflăm, că pe viitorul an scolastic la gimnasiul din loc nu se vor maĭ deschide clase paralele. Atragem decĭ asupra acestuĭ avis atenţiunea celor ce vor să vină la şcolile nóstre.

Cărţĭ postale ilustrate. În editura nóstră aŭ apărut cărţĭ postale ilustrate, carĭ represintă vederĭ din Blaş. Bucata se vinde cu 4 fil. se află de vîndut la Tipografia semin. din loc.

Dare de samă şi mulţumită publică. La petrecerea de vară din Murĕş-Sâutana arangiată la 5 Aug. a. c. cu ocasiunea adunăriĭ despărţĕmîntuluĭ Oşorheĭ al „Asociaţiuniĭ" în favorul noŭ edificateĭ bisericĭ române gr. cat. aŭ incurs cor. 132·80 fill. din suma acésta substrăgêndu-sĕ spesele documentate de cor 91·90 fill. aŭ rĕmas un *venit curat de cor. 40·90 fill.,* care sumă a şi fost transpusă curatoratuluĭ bisericesc. Cu acésta ocasiune aŭ suprasolvit: Dl Emil Cormoş 4 cor. dl Mic Maneguţ cor. 3·80 fill. dl Aron Suciŭ cor. 2·80 fill. dl G. Murĕşan cor. 1·80 fill. dniĭ Petru Suciŭ, Ioan Man şi Ioan Cişmaş câte 1 cor. 60 fill. dl Ştef. Rus 1 cor. 40. fill. dl Vas. Saltelechi, Ioan Bêrsan şi Ioan Murĕşan, câte 1 cor. 20 fill. dl Vasile Tătar 1 cor. dniĭ Elie Lup Farkas şi Part. Duca câte 80 fill dl Mih. Bucşia şi Val. Rus câte 60 fill. dniĭ Dem. Caliman şi Laur. Tăgonel câte 40 fill. pentru ce li se aduce şi pe acéstă cale mulţumită sinceră. Kebele-Szt-Iván la 16 Aug. 1900. pentru comitetul aranjator *Vasile Tătar* adm. par. gr.-cat.— La producţiunea dată de chorişţiĭ plugarĭ din Sâncel cu ocasia adunăriĭ generalĭ a despărţĕmîntuluĭ Blaş al Asociaţiuniĭ ţinută acolo la 5 August n. cum şi cu ocasia petreceriĭ de vară împreunată cu aceea s'a încassat 197 coróne şi 60 filerĭ, s'aŭ spesat 109 cor. 58 fil., a resultat venit curat de 88 coróne şi 02 filerĭ, din care sumă jumĕtate, adecă 44 cor. 02 fil. s'a administrat Mon. Comitet al despărţĕmîntuluĭ XI. Blaş al Asociaţiuniĭ, ér jumĕtate adecă 44 coróne s'a reţinut pentru fondul choriştilor plugarĭ din Sâncel. La venitul petreceriĭ şi concertuluĭ aŭ binevoit a suprasolvi Dniĭ: Traian Erdélyi 60 fill., George Bărbat 4 cor., Iuliŭ Karşai şi George Vancea 3 cor., Ioan Germau 2 cor., Ioan F. Negruţiŭ Vasile Suciŭ Ioan Moldovan, Ilie Mircea, Petru Rusan, Ilariŭ Vlad, Dr Alcs. Pop, Octaviŭ Smigelschi, On. Dna Carolina Horşa, Diomid Truţa, Ilie Surdu, Dr Vasile Hossu, Dr Victor Szmigelschi, câte 1 cor., Binevoéscă toţĭ prea stimaţĭ Domnĭ a primi pe calea acésta mulţămită căldurósă pentru marinimósele contribuirĭ. Ear Mon. Comitet al despărţĕmîntuluĭ Blaş al Asociaţiuniĭ, care cu mâna largă a împărţit choriştilor plugarĭ din Sâncel concertanţĭ spre încurajare ca premiĭ numĕróse cărţĭ folositóre şi instructive pentru tinerime, ear banĭ în sumă de 46 coróne, i-se esprimă cea maĭ sinceră mulţumită publică. Pentru comitetul aranjator şi în numele choriştilor plugarĭ din Sâncel. Sâncel la 20 August n. 1900. *Vasile Smigelschi* paroch şi preşedinte *Teodor Pănăzan* cassarul coriştilor şi înv. primar.

† Dr Iacob Brĕnduşian advocat. După o suferinţă nemărginit de grea, de 4 sĕptămânĭ, fiind provĕdut cu sfintele taine, a încetat din viaţă în etate de 75 anĭ azĭ Joĭ la 10 $^3/_4$ óre sara. Osemintele scumpuluĭ şi neuitatuluĭ mort, se vor transporta din casa familiară în cimiterul comun pentru repaus vecinic Sâmbătă 25 l. c. după amiazĭ la 2 $^1/_2$ óre.

Necrolog. † *Georgiŭ Botta* preot gr. cat. în Jood, a repausat în 14. August st. n. a. c. în etate de 45 anĭ şi 18 anĭ a preoţiĭ.

În vecĭ amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntului Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

VI.

Într'o zi îi veni la cunoscință, că a sosit în Tagasta un episcop venerabil și învěțat, a căruĭ nume înse tradiția nu ni l'a păstrat. Acest episcop cunóscea din fundament sfînta Scriptură și adevěrurile creștine și maĭ înainte și el fusese manicheŭ. Împrejurarea din urmă a mărit numaĭ bucuria Monicel și de aceea tremurând de speranță, a cercetat pe episcopul, cu firma credință, că visiunea i-se va împlini. Ĭ-a enarat rětăcirile luĭ Augustin și l'a rugat să-l stea într'ajutoriŭ.

Înse căruntul episcop, care avê maĭ mare pracsă în aprețiarea ómenilor și în judecarea spiritelor (I. Cor. 12. 10.) de cât în sciință, nu a ascultat-o pentru că zise el n'a sosit încă momentul binevenit: Augustin ca credincios noŭ a aceste învěțăturĭ false, plin de prejudicii și vanitate, încă nu póte fi înduplecat: „Lasă-l în drumul sěŭ. — zicea espertul episcop — tu înse te rógă pentru el.“ Spre consolarea Moniceĭ, care-l asculta cu lacrimĭ în ochĭ, î-a enarat istoria vieții sale. Că el încă a fost atras în copilărie la Manicheĭ, chiar prin mamă-sa, fiind ea sedusă de aceia, a căror cărțĭ nu numaĭ că le-a cetit, ci le-a și descris, și étă că apoĭ, fără ca cine va să se fi disputat cu el, saŭ să-l fi combătut, fără de nicĭ o influință esternă, a cunoscut de sine urîțiunea aceste secte și a și părăsit-o. „Tot așa și fiul těŭ va cunósce de sine blăstěmăția acesteĭ eresiĭ.“ [1])

„Și când cu tóte acestea, — continuă Augustin, — mama mea nu s'a liniștit, ci cu atât maĭ tare cerea cu stăruință, plângea și să văeta înaintea luĭ, ca numaĭ și numaĭ se convină cu mine și să-mĭ vorbéscă, episcopul, — urîndu-se de atâta insistință a îndrumat-o cu cuvintele: *„Dute, dute, e cu neputință să pěră fiul atâtor lacrimĭ!“* [2])

Aceste cuvinte aŭ străbătut până în adâncul inimeĭ sale, părea, că aŭ venit din ceriŭ, pentru mângâierea eĭ, și pentru mângâierea tuturor mamelor, carĭ vor fi când va în starea eĭ. Pe cât ne va concede timpul, spațul și paciința cetitorilor, ne vom încerca a arěta pe scurt, cât lumină, mângâiere și învěțătură profundă să ascunde în aceste cuvinte frumóse: *„E cu neputință să pěră fiul atâtor lacrimĭ.“* După părerea nóstră cuvintele bětrânuluĭ episcop aŭ dóuě ințelesurĭ.

Acestea, înainte de tóte cuprind o ideă isvorită din credință, o cugetare, care privesce afund în bunătatea, frăgedimea, îndurarea și iubirea nemărginită a luĭ Dumnezeŭ, și care deduce cu siguranță, că Dumnezeŭ să aplécă cu iubire fragedă spre cel ce sufere, plânge și în genunchĭ îl chémă într'ajutoriŭ. Cuvintele aceste arată, că dacă omul póte mișca pe altul prin rugăciunile sale, — e cu neputință ca să nu pótă mișca și pe Dumnezeŭ! Acestea maĭ de parte ne spun, că deși în zilele amare pere rugăciunea de pe buzele ómenilor, va maĭ fi totuși o rugăciune, care nu va înceta nicĭ o dată, rugăciunea mameĭ, care-și deplânge copilul, și de și vor urma zile tot maĭ triste, în carĭ Dumnezeŭ a jurat în mânia sa, că nu va asculta rugăciunile omuluĭ, tot vor maĭ fi lacrimĭ, pe carĭ le va primi grațios, lacrimile mameĭ vĕrsate pentru pericolul sufletesc al fiuluĭ sěŭ. — Maĭ spun aceste cuvinte, că dacă Dumnezeŭ nu ascultă acéstă rugăciune, rugăciunea cea maĭ curată, cea maĭ neobosită, cea maĭ deșinteresată, cea maĭ pětrundětóre și cutez a zice cea maĭ sublimă; dacă ar rěmânea nesimțitor la un atare țipet de durere, care pe cum am vědut a mișcat și fěra sělbatică; atuncĭ Dumnezeŭ nu are inimă, nu are simț! Dar apoĭ în acest cas cum ar putê fi el acea Ființă mare și bună, în care tot maĭ sperăm, chiar și atuncĭ, când nu maĭ avem ce spera.

Decĭ mamelor, nu acusațĭ ceriul, dacă fiul vostru a alunecat pe cărărĭ rele! Acusați-vě pe voĭ înși-ve! Bateți-vě propriile pepturĭ! Plângețĭ, că n'ațĭ sciut plânge de ajuns! Dar fițĭ convinse, că fiiĭ vostri rětăcițĭ să vor reîntórce la voĭ în ziua, în care ațĭ plinit měsura lacrimilor, ce se recere pentru mântuirea unuĭ fiŭ.

Acesta e primul înțeles a renumitelor cuvinte: *„E cu neputință să pěră fiul atâtor lacrimĭ.“* După părerea nóstră înse cuvinte maĭ conțin încă o ideă profundă și frumósă. Ni-o spune maĭ mult cunoscětoriul vieții morale, de cât teologul; nu ni-o spune teologul, care cunósce pe Dumnezeŭ, ci omul esperințeĭ, care a studiat sufletul cu cuvintele: *„E cu neputință să pěră fiul atâtor lacrimĭ,“* s'ar putê traduce și așa: „E cu neputință, ca copilul uneĭ atarĭ mame să pěră.“

Ca și cum căruntul episcop la vederea aceste mame sdrobite de durere, — ar fi vorbit în sine ast fel: „E cu neputință, că o mamă, care atât de amar deplânge pe fiul sěŭ rětăcit, să nu scape sufletul aceluia de stricăciunea deplină; e cu neputință, ca să nu-ĭ fi dat aceluia baremĭ o schinteiă din sacrul foc, ce o consumă; e cu neputință, ca credința, gróza de pěcat și iubirea curată și ferbinte a mameĭ față de Dumnezeŭ, să nu fi străbătut cu puterea-ĭ balsamată până în adâncimea inimeĭ fiuluĭ sěŭ, unde pasiunile n'aŭ putut de sigur străbate!

Fără îndoiélă tiněrul póte rětăci pe un timp óre care, focul tinereții și periculosul spirit al timpuluĭ îl pot răpi cu sine; dar și dacă ar uita credința legănuluĭ sěŭ, chiar și dacă ar nega pe Dumnezeul mameĭ sale și s'ar despărți de acela; voĭ, mamelor nu desperațĭ! focul e ascuns sub cenușă, săgeta e încă tot în rană. Consciința formată de mâna mameĭ creștine, păzesce sub lava înfocată a patimilor învěțătura mameĭ, sigilul neșters al credințeĭ; asemenea unuĭ vas frumos de alabastru, care fiind maĭ înainte plin de balsam prețios chiar și de o mie de orĭ folosit spre alte scopurĭ, tot maĭ păstrézǎ încă acel miros plăcut.

Asta vor se zică cuvintele frumóse și profunde a bětrânuluĭ episcop.

Monica se întórse a casă cufundată în gândurĭ; și pe cum câte o dată cu ultima rază a sóreluĭ furtuna se liniștesce și vîntul încétă, — așa și cuvintele simple ale bětrânuluĭ, și visiunea amintită aŭ liniștit-o, î-aŭ redat speranța.

Dumnezeŭ î-a maĭ dat Moniceĭ și alte semne, despre carĭ Augustin crede, că nu trebue să ni-le spună, pe cum zice: „Tu nu o aĭ putut înșela în visiunile și rěspunsurile tale, atât în cele *amintite*, cât și în cele *neamintite*, la carĭ ea păstrându-le fidel în inima sa, și rugându-se neîncetat se provoca la garanțiile Tale.“ [1])

VII.

Rěmășițele foculuĭ sacru. — Faustus. — Primul efect a lacrimilor materne. — Augustin părăsesce Manicheismul.

377—383.

Dacă voim să ne convingem despre adevěrul cuvintelor bětrânuluĭ episcop, n'avem lipsă de alt ceva, de cât să esaminăm pe Augustin între pericolele tinereții și în prima înferbințélă a pasiunilor sale.

Mintea și inima tiněruluĭ, ce e drept s'a înstrăinat de cătră Dumnezeŭ, dar nu-ĭ eraŭ inimice Luĭ. Din crețele cele maĭ ascunse ale consciințeĭ sale tot maĭ luminaŭ încă rěmășițele foculuĭ divin. Credința a dispărut din sufletul luĭ, dar î-aŭ maĭ rěmas totuși onórea, stima, sublimitatea și fragedimea cugetăriĭ, iubirea adevěruluĭ și óre care simț de rușine, carĭ în mijlocul pasiunilor îl apěraŭ ca un balsam de corupțiune totală. După s. Francisc de Sales acestea însușirĭ sufletescĭ serviaŭ luĭ Dumnezeŭ de cârlig, cu ajutorul căruia să-l pótă prinde pe Augustin în timpul potrivit, și să-l mântuéscă din apă. [1])

Vorbim mult despre rětăcirile luĭ Augustin, trebue înse să-ĭ pricepem starea sufletéscă și nu ni e iertat a-ĭ esplica fals cuvintele, pe carĭ i le-a pus pe buze umilința. Inima luĭ, — fără îndoiélă — a fost fórte stricată și cu deosebire îĭ era morbósă voința, dar nu s'a cufundat nicĭ când în acele escese, de unde maĭ că nu este reîntórcere și unde dimpreună cu consciința se nimicesce total simțul de onóre, fidelitatea și alipirea. Se alipia cu o credință nefrântă cătră mama luĭ Adeodat [2]) și cătră copilul de atâtea orĭ deplâns în cartea *Mărturisirilor*, pe care tatăl abia de nóuě spre zece anĭ. — după esemplul celor maĭ mulțĭ soțĭ tinerĭ de aĭ sěĭ. — fórte ușor ar fi putut a nu-l recunósce, el înse chiar din contră s'a decis la lucrul cel maĭ nemulțămitoriŭ, care-ĭ strica viitorul, îĭ ostenia ingeniul, a nume, că stând pe partea iubiților sěĭ, să le câștige cele de lipsă. „Demnitatea sufletuluĭ sěŭ, observă fórte nimerit Villeman, și-a păstrat-o și în mijlocul pasiunilor, pentru carĭ și-a făcut șie-șĭ a dese orĭ imputărĭ.“ [3])

Fără îndoiélă în dată ce i-s'a bolnăvit inima, i-se bolnăvi și spiritul, — numaĭ cât acesta n'a fost atât de stricat ca aceea. S'a dat cu totul eresieĭ manicheilor, o a lățit pretutindenea, a devenit apostolul aceleia între consângeniĭ și cunoscuțiĭ sěĭ, numaĭ pentru că era convins despre adevěrul eĭ. „O Adevěr, Adevěr, cum te-am dorit din adâncul sufletuluĭ, — pe când ómeniĭ în jurul meŭ usurpaŭ fără întrerumpere numele těŭ în vorbire și scriere. Mie, celuĭ flămînd, care doriam a mě umplê de tine mĭ-aŭ dat în locul těŭ sórele și luna. — făpturile tale mărețe, dar totușĭ numaĭ făpturĭ de ale tale, și nu pe tine! Voiaŭ să mě nutréscă cu fantóme splendide, — dar eŭ, o dreptate! însetoșam și flămândiam numaĭ după tine, în care nu se află schimbare, ma nicĭ umbra schimbăriĭ.“ (Jac. 1. 17). [4])

Și maĭ de parte: „În lipsa și dorința ferbinte a adevěruluĭ, pe Tine Dómne, — Ție îmĭ mărturisesc greșelile mele, cel ce te-aĭ îndurat spre mine, încă până a nu ți-le mărturisi, — pe Tine, Dómne, te-am căutat, nu prin înțelesul mințiĭ, ci prin pofte trupescĭ, pe când Tu eștĭ maĭ ascuns de cât secretele cele maĭ afunde ale inimeĭ mele, și maĭ pe sus de ceriurĭ.“ [5]) Étă acestea

---

[1]) Confess. lib. III. cap. 12.

[2]) Tot acolo.

[1]) Confess. lib. V. cap. 9.

[1]) Traité de l'amour de Dieu.

[2]) Confess. lib. IV. cap. II.

[3]) Tableau de l' Eloquence chrétiennean IV-e siecle pag. 378.

[4]) Confess. lib. III. cap. 6.

[5]) Confess. lib. III. cap. 6.

le-a observat Dumnezeŭ în ascundişurile consciinţiĭ luĭ Augustin! El ce e drept se alipia de eresie, dară proprie el nu ĭubia şi nu cerca, de cât adevěrul.

Peste sufletul luĭ domina superbia. Simţia în sine aripile şi ochiĭ de vulturĭ. Doria să se ridice, să lumineze, să strălucéscă. Era nebunul glorieĭ. ĭubia aplausele în teatru, ma încă şi lauriĭ câştigaţĭ prin întrecerile publice de poesie şi oratorie ĭĭ escitaŭ ingeniul. Înse pentru ca să-şĭ pótă încununa fruntea cu laurĭ, nicĭ péna nu-şĭ o a vîndut, nicĭ consciinţa nu-şĭ o a tradat, şi nicĭ viaţa nu-şĭ o a necinstit. „Cu o ocasiune venindu-mĭ voie a emula în poesie pe bină, m'a întrebat un augur, că ce-ĭ voiŭ da ca să înving. Eŭ înse ĭ-am rěspins ofertul cu dispreţ." [1])

Cu tóte aceste premiul l-a câştigat, şi cam pe la anul 378 proconsulul Vindician ĭ-a încununat fruntea cu laurĭ în teatrul îndesuit de lume.

Tot acésta omenie, tot acésta sublimitate a cugetuluĭ şĭ-o a manifestat el şi ca profesor de gramatică şi oratorie. Pe acele timpurĭ sciinţa sublimă a oratorieĭ a fost decăḑută fórte tare. Acéstă artă însemnată, — care numaĭ atuncĭ póte străluci în deplina sa splendóre, dacă stă pe fundamentul duplu a moraleĭ curate şi a ingeniuluĭ, prin filosofiĭ ceĭ falşĭ a fost trasă, aruncată în prăpăstie démnă de compătimit. Pentru uniĭ devenise jucăreia, pentru alţiĭ comerciŭ, pentru toţĭ măiestrie.

Acésta privelisce l'a revoltat pe Augustin. S'a cugetat decĭ, ca oratoria să o facă ceea ce a fost: organ necoruptibil a adevěruluĭ de atâtea orĭ sacrificat şi călcat în picióre, organ necoruptibil a virtuţiĭ, dreptuluĭ şi a merituluĭ, şi din asta causă pe tineriĭ încredinţĭ luĭ numaĭ la acéstă chemare a voit să-ĭ pregătéscă.

(Va urma.)

Afurisitul.

De Carl May.

III.

(Fine.)

Muntele Argiş, la póla căruia jace Caisarijeh, este un vulcan măreţ, dar stins, cu despicăturĭ repeḑĭ şi sělbatice, şi aĭ căruĭ cratere se înalţă până la regiunile zăpeḑiĭ. Era o potecă îngustă, piezişă, dar bine bătucită aceea, pe carea soţul meŭ mě conducea în sus. Spre a încunjura stâncile, trebuia să ferim când la drépta, când la stânga şi de o dată ne oprirăm dinaintea unuĭ mic edificiŭ de lemn, care stetea pe colţul uneĭ stâncĭ, în formă de amvon. Acésta era capela, în carea puţiniĭ catolicĭ din oraş obicinuiaŭ aşĭ face rugăciunile. Înainte şi la drépta mergea ţepiş la vale; în stânga era o crepătură de stâncă, carea era aprópe coperită prin nisce tufişurĭ înalte şi dese. Chysrachdar-ul îşĭ vîrî mâna prin unul din aceste tufişurĭ şi trase de o şfóră, ce era ascunsă acolo. După cum am vĕḑut, de capětul sforeĭ era legată o scândură de vre o treĭ metri, pe carea el o aşeḑă peste crepătură. Ast fel se formă o punte, cu ajutorul căreia trecurăm din colo. El trase scândura după noĭ şi zise:

„Aşa! Acum nimenĭ nu póte veni la noĭ şi ne aflăm în siguranţă. Numaĭ doĭ ómenĭ cunosc acéstă ascunḑĕtóre, adecă eŭ şi mireasa mea; puntea de scândură am inventat'o eŭ, şi aci este locul, unde ea m'a întrodus în adevěrul sfinteĭ religiunĭ."

Ne-am aşeḑat pe marginea stânceĭ. Chiar dedesubtul nostru zăcea oraşul. Vedeam, cum ómeniĭ mişunaŭ pe strade, ca furnicile. Agitaţia părea că a maĭ crescut. La drépta nóstră, din colo de crepătură, era capela. La prima privire vĕḑuiŭ, că aceea avea o posiţiune fórte periculósă. Colţul pe care stetea, avea despicăturĭ multe şi părea că începe a se măcina. El putea suporta capela cea mică, era întrebare înse, dacă putea să supórte şi o mulţime maĭ mare de ómenĭ. Când am făcut pe chysracdar atent la acestea, el zise, că şi el a avut acelaşĭ gând, dar s'a dedat cu acéstă privelisce periculósă. În acelaşĭ timp auḑirăm vocĭ din colo de crepătură. Privirăm printre tufişurĭ şi vĕḑurăm apărând — persecutoriĭ noştri, eremitul, ceĭ doĭ arnăuţĭ şi mulţĭ alţiĭ, carĭ se îmbulziaŭ. Eram în rătăcire; eĭ totuşĭ nu ne-aŭ perdut urma. Şciaŭ, că ne-am urcat aci şi în curênd împlură capela şi spaţiul dinaintea eĭ. Dacă ne aflaŭ, eram perduţĭ; nu ne vĕḑură înse şi din causa acésta înfuriindu-se, aŭ dat foc la capelă. Chiuind şi înjurând steteaŭ acĭ, privind la flacările foculuĭ. Acum vĕḑuiŭ o despicătură îngustă, pe care maĭ înainte n'am observat'o, în stânca pe care steteaŭ eĭ; aceea deveni tot maĭ largă, tot maĭ largă — stânca să desfăcu. Uitând de posiţiunea nóstră, am strigat cu vóce tare, spre a-ĭ avisa, dar deja priviam în gol; stânca era dispărută, dimpreună cu capela şi cu toţĭ ómeniĭ ce se aflaŭ acolo. Un moment maĭ târziŭ auḑirăm jos în adâncime un pocnet, ca şi când întreg muntele s'ar fi prăbuşit. Cysracdar-u[illegible]ări în sus, îşĭ acoperi faţa cu mânile şi strigă:

„Tata, tată! Dumnezeŭ a judecat, şi încă îngrozitor!"

El vroia să se cobóre; l'am reţinut. Nimic nu se putea mântui, pentru că la acéstă adâncime, de sigur toţĭ ómeniĭ ce se aflaŭ pe stâncă, eraŭ zdrobiţĭ; numaĭ pe noĭ aveam a ne mântui, şi acésta o puteam face numaĭ dacă rĕmâneam aci ascunşĭ.

Cele ce urmară, nu pot fi descrise. Vedeam, ce se întîmpla dedesubt. Toţĭ locuitoriĭ oraşuluĭ păreaŭ a fi adunaţĭ la piciorul păreteluĭ de stâncă, spre a scóte dintre sfărmiturĭ cadavrele. Şoţul meŭ să afla într'o stare nedescriptibilă. Către sară auḑirăm o vóce femeéscă, carea îl striga pe nume. Ĭ-am rĕspuns şi ne coborîrăm după sunetul voceĭ. Era mireasa luĭ, carea vĕḑêndu-l, se aruncă suspinênd în braţele sale. Se înţelege, că toţĭ credeaŭ, că şi noĭ ne-am prăbuşit în adêncime. Cadiul încă a eşit şi el conducea lucrările. Mulţĭ dintre morţĭ nu eraŭ de recunoscut. Când şi ceĭ doĭ arnăuţĭ fură scoşĭ dintre ruine, cadiul îşĭ aduse a minte de prepusul meŭ şi demândă să li-se cerceteze vestmintele şi buzunarele. Baniĭ aŭ fost aflaţĭ la dênşiĭ; nevinovăţia nóstră decĭ era documentată. Cu tóte acestea nu-mĭ părea consult, a ne arěta, pentru că fanatismul de sigur era de aceea părere, că noĭ, de şi nevinovaţĭ, totuşĭ eram causa, că aŭ murit atâţa ómenĭ. Corpul eremituluĭ încă fu aflat, dar într'o stare înspăimîntătóre. A fost transportat în locuinţa consululuĭ.

Tinĕra damă merse înděrět, spre a spune părinţilor seĭ, că noĭ sîntem scăpaţĭ. După ce întunecă, veni însuşĭ consulul, să ne ducă la sine. Am ajuns neobservaţĭ în locuinţa sa. Chisracdar-ul vroia înainte de tóte să vadă pe tatăl sĕŭ şi eŭ îl însoţiĭ în odaia, unde zăcea mortul.

„Allah parcealamah — Allah să te zdrobéscă!" Acésta era înjurătura des repeţită a bĕtrânuluĭ; acum el însuşĭ zăcea aci zdrobit. Nicĭ o parte a corpuluĭ sĕŭ n'a rĕmas nerănită! „Allah va judeca între mine şi între voĭ, şi încă astăzĭ!" a zis el. Cu ce acurateţă înfricoşătóre s'aŭ împlinit aceste cuvinte ale sale! Allah a judecat! —

Voiţĭ se sciţĭ, ce s'a întîmplat maĭ de parte? În sara următóre, la lumina luneĭ, „superiorul celor de tot stricţĭ" a fost înmormîntat — — de catolicĭ; un trimis călare a adus pe soţia sa. Fiul sĕŭ şi astăzĭ este chysracdar în Malatijeh, care herghelie sub dînsul a ajuns la renume mare. Mireasa luĭ ĭ-a rĕmas aceea ce ĭ-a fost tot de una — lumina sóreluĭ sĕŭ. Fericire şi binecuvîntare zace asupra a tot ce lucréză el şi de mult este uitat urîtul nume, care stă la începutul şi la sfîrşitul acesteĭ naraţiunĭ: es sabbi, afurisitul. — — —

[1]) Confess. lib IV. cap. 2.

Bibliografie.

A apărut:

„Útmutatás a must és bor okszerü kezelésére" („Îndreptar pentru manuarea raţională a mustuluĭ şi a vinuluĭ") de Dr *Csanády Gusztáv.* Budapesta 1899, pag. 176, 16°. Preţul 40 filerĭ. — Cartea acésta este de mare folos pentru proprietariĭ de viĭ maĭ micĭ. În stil simplu, clar şi poporal sînt predate aicĭ tóte cunoscinţele acelea, de carĭ aŭ lipsă proprietariĭ de vin la manuarea vinurilor şi la valórea lor. Ea conţine şi dispoşiţiunile art. de lege XXIII. din 1893 referitor la vinurile false, carĭ fórte mult pot interesa pe proprietariĭ de vin. De aceea ar fi de dorit, ca să se rĕspândéscă în cercurĭ cât se póte maĭ marĭ. Spre scopul acesta Înaltul Ministeriŭ reg. ung. de agricultură, din a căruĭ încredinţare a şi apărut cartea, a dispus, ca tuturor preoţilor şi învĕţătorilor poporalĭ, carĭ s'ar adresa pentru acéstă carte, să li-se trimită gratis. Decĭ o recomandăm tuturor preoţilor şi învĕţătorilor.

Posta redacţiuniĭ.

Poesiile *Făr' de milă* şi *Dragoste de ţară* nu se pot publica.

Corespondenţilor nostri. Repeţim rugarea scrieţi-ne scurt şi cuprinḑĕtor, alt cum cele trimise vor ajunge târziŭ la tipar orĭ chiar de loc.

Clar. *Dr I. Ard. în O. m.* În scurt vom rĕspunde la scrisorea trimisă, comunicându-vĕ atuncĭ şi hotărîrea luată. Salutare!

Mon. *Ĭoan Haţegan*, Dergea şi On. *Ilie Şerban*, Fizeş sînteţĭ prenotaţĭ.

Petelea, Feneşul săsesc. Primit şi achităm pe 1899.

Valea groşilor. Primit şi achităm totul până la finea an. curent (1900).

Madarász. Primit şi achităm an. 1899 semestrul 2-lea şi 1900 sem. 1.

Cehalul român. Primit şi achităm anul 1897.

Dumbraviţa (Felsobánya). Primit şi achităm an. 1899 sem. 1.

Măhaciu. Primit şi achităm aniĭ 1896 şi 1897.

Blagea. Primit şi achitat 1900 sem. 1.

Ponor (p- Puj). Primit şi achitat până la finea an. 1900.

Bucerdea vinósă. În 19/3 a. c. am primit 12 corónе, prin carĭ s'a achitat anul 1897. În restanţă maĭ sînt aniĭ 1898, 1899 şi 1900.

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Aurel C. Domşa.

(26) 2—3

Anunţ.

Un orologer (ciasornicar) român cu cualificaţiune specială de monteur pentru orologiŭ de turn, capĕtă cuartir gratuit într'o casa cu curte şi grădină a bisericiĭ catedrale mitropolitane gr. cat. din Blaş, numaĭ pe lângă condiţiunea de a trage, curăţi şi îngriji orologiul din turnul aceleĭ bisericĭ. Casa este într'o stradă principală. Sînt preferiţĭ reflectanţiĭ de religiunea gr. cat. Cererile provĕdute cu atestat de botez şi de conduită, sînt de a se aşterne la Consistoriul archiepiscopesc din Blaş, până în 15 Sept. 1900.

Din şedinţa consistoriuluĭ archiepiscopesc gr. cat. din Blaş, ţinută în 11 August 1900.

Dr Victor Mihályi m. p.
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

Nr. 4298—1900. (27) 2—3

Escriere de concurs.

Până la 12 Septembre n. 1900 se escrie concurs pentru următórele stipendie din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea Şuluţană.*

Un stipendiŭ de 800 cor. folosit de Ioan Băgăian, candidat de profesor. Stipendiul e destinat pentru tinerii, carĭ învaţă dreptul orĭ medicina la o universitate din a fară de patrie; *dóuĕ stipendiĭ de câte 400 cor.* folosite de iuristul absolut Corneliŭ Bardoşy şi de iuristul Ioan Moga, care a repausat, amêndóuĕ destinate pentru iuriştĭ la universitatea din Cluş; *dóuĕ stipendiĭ de câte 200 cor.* folosite de gimnasiştiĭ absolutĭ Ioan Agârbicean şi Iuliŭ Moldovan, destinate pentru gimnasiştĭ în clasele superióre; şi *un stipendiŭ de 120 cor.* destinat pentru gimnasiştĭ din clasele inferióre, folosit de cadetul absolut Victor Domşa.

Doritoriĭ de a obţine vre unul din stipendiile de maĭ sus, aŭ să întrunéscă următórele condiţiunĭ:

1. Că sînt românĭ gr. cat. miserĭ, născuţĭ în Transilvania;
2. că pe lângă purtare morală bună aŭ din studiĭ calculĭ de eminenţă;
3. dintre concurenţĭ vor avé preferinţă, carĭ vor puté dovedi, că sînt consângenĭ cu piul fundator, spre care scop trebue să producă atestat compus de respectivul oficiŭ parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă;
4. Concurenţiĭ să alăture la cererĭ testimoniŭ scolastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniŭ medical, şi să numéscă expres institutul, la care şi unde vor continua studiile în anul scol. 1900/1901.

II. *Din fundaţiunea Vancea „Cassa archidiecesană“.*

Un stipendiŭ de 200 cor. destinat pentru gimnasiştĭ; *treĭ stipendiĭ de câte 120 cor.* destinate pentru elevĭ preparandialĭ în Blaş orĭ la altă preparandia română gr. cat. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane. Stipendiile din „Cassa archidiecesană“ se conferesc numaĭ pe anul scol. 1900/1901.

III. *Din fundaţiunea „Ciparıŭ“.*

Un stipendiŭ de 200 cor. folosit de gimnasistul absolut Eugeniŭ Groze; şi *dóuĕ stipendiĭ de 100 cor.* unul folosit de Ambrosiŭ Metea, care a repausat şi unul folosit de gimnasistul Leonte Cipariŭ, care nu şi-a legitimat progresul. Cererile aŭ să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IV. *Din fundaţiunea David Br. Urs.*

Treĭ stipendiĭ de câte 200 cor. folosite de gimnasiştiĭ Ioan Dileriŭ, Ioan Aureliŭ Marita şi Georgiŭ Pandrea. Concurenţiĭ aŭ se dovedéscă cu carte de botez, că sînt greco-catolicĭ născuţĭ în una din comunele arondate în comitatele Făgăraş, Sibiŭ şi Huniadóra, cu atestat medical, că sînt deplin sănătoşĭ, cu atestat de frecuentare, că sînt şcolarĭ în prima clasă a gimnasiuluĭ gr. cat. din Blaş, că aŭ purtare morală bună şi fac progres în studiĭ, şi că sînt saŭ pot fi susceputĭ în Seminariul junimeĭ gr. cat. române din Blaş.

V. *Din fundaţiunea „Papfalvi“.*

Un stipendiŭ de 240 cor. folosit de gimnasistul absolut Ioan Pop. Cererile aŭ să fie instruite, în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VI. *Din fundaţiunea „Tarţa“.*

Un stipendiŭ de 140 cor. folosit de iuristul Aureliŭ Tarţa, carele n'a dovedit, că ce progres a făcut în anul scol. 1899/1900. Cererile să se intrueze ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VII. *Din fundaţiunea „Negruţiŭ“.*

Un stipendiŭ de 160 cor. folosit de studentul în technică Ioan F. Negruţ, care a renunţat la acest stipendiŭ. Cererile aŭ să fie intruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VIII. *Din fundaţiunea „Partenie Moldovan“.*

Un stipendiŭ de 80 cor. folosit de gimnasistul Ioan Voicu, care nu şi-a legitimat progresul. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IX. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştieĭ“.*

Un stipendiŭ de 80 cor. folosit de gimnasistul Vasilie Mircea Vaidean, care nu şi-a legitimat progresul. La acest stipendiŭ pot concurge numaĭ studenţĭ românĭ gr. cat., carĭ frecuenteză gimnasiul român gr. cat. din Blaş orĭ vre o academie de drepturĭ şi sînt născuţĭ în vre una din comunele următóre ale cercul Orăştieĭ şi a nume: Şibot, Orăştióra de jos, Balomir, Binţinţi, Beriŭ, Cióra, Vinerea, Orăştióra de sus, Grid, Ghialmar, Casteŭ, Dâncu mic, Ocolişul mic, Totia mică, Costescĭ, Cudşir, J[illegible]nţi, Ludescĭ, Măgura, Martinescĭ, Bucium, Dâncu mare, Totia mare, Spinĭ, Pricaz, Petriniu, Pischinţĭ Repaş, Romos, Romoşel, Şebişelul vechiŭ, Sĕreca, Tămăşésca, Tărtăria, Turdaş, Turmaş, Vaideiŭ, Simeria. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

X. *Din fundaţiunea „Vajda“.*

Un stipendiŭ de 140 cor. folosit de iuristul Vasiliŭ Muste, care nu şi-a legitimat progresul. Cererile să se instruéscă ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XI. *Din fundaţiunea Ramonţai.*

Patru stipendiĭ de câte 630 cor. folosite de technicul George Voda, iuristul Onoriŭ Crucin şi candidatul de profesor Emil Sabo, carĭ şi-aŭ terminat studiile, şi de technicul Ioan Nistor, care nu şi-a legitimat progresul; *treĭ stipendiĭ de câte 168 cor.* folosite de iuristul Nicolaŭ Pop, medicinistul Augustin Leményi şi farmacistul Iuliŭ Codarcea; *dóuĕ stipendiĭ de câte 126 cor.* folosite de gimnasiştiĭ absolutĭ Ioan Irimiaş şi Corneliŭ Andrea. Cererile să se intrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XII. *Din fundaţiunea „Bobiană“.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 120 cor. folosite de iuristul Augustin Mircea şi de gimnasistul Aurel Maior, carĭ nu şi-aŭ legitimat progresul. Cererile aŭ să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XIII. *Din fundaţiunea „Klein“.*

Un stipendiŭ de 360 cor. folosit de iuristul Nicolaŭ Vlaicu, care nu şi-a legitimat progresul; şi *un stipendiŭ de 240 cor.* folosit de Traian Turcu, care a absolvat Academia comercială din Gratz. Cererile aŭ să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

Blaş, din şedinţa consistoriuluĭ archiepiscopesc de Alba Iulia şi Făgăraş ţinută la 15 August 1900.

Victor Mihályi
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba Iulia şi Făgăraş.